

Huissense Gildenkroniek

Jaargang 26 - Nummer 1 - Mei 2013

Met o.a.:
Heel veel historie -
John Kradolfer 25 jaar gildenbroeder -
Paasvuur 2013 -

Een uitgave van
De Gilden van
St. Gangulphus en St. Laurentius
binnen de stad Huissen

Inhoudsopgave

Jaargang 26, Nummer 1, Mei 2013

REDACTIONEEL

Nieuw jaar, nieuwe aanwinst	04
-----------------------------	----

GILDENNIEUWS

Gildenagenda	05
We gaan weer schieten op de vogels en klossen	06
John Kradolfer 25 gildenbroeder	07
Kruisboog: Wintercompetitie en Tjebbe Kersten Beste Schutter	08

ACTIVITEITEN

Nieuwjaarsreceptie 2013	09
Paasvuur	10

HISTORIE

Schuttersfeest in de kelder	11
Huissense stadskerk 700 jaar	13
26 mei, een gedenkwaardige dag, het beleg van Huissen	16
Gelderse Volksalmanak 1836	17
Antoon Lippmann	19

BESCHERMHEILIGEN

Sint Martinus van Tours	20
-------------------------	----

VERDIEPING

Bibliografie Huissense Gilden	22
De Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden	24

Nieuw jaar, nieuw aanwinst

Met 2012 vers in het geheugen 2013 in

Jan Wannet

De Gildenkroniek is er weer. Dit keer met weer een variatie aan weetjes en bijzonderheden van de Gilden. Een bijzondere aanwinst voor ons gildenarchief. Een Gelderse Almanak uit 1863.

Daarin staat hoe men toen het beleg en ontzet vierde. We besteden ook aandacht aan de EGS, de Europese Gemeenschap van historische schuttersgilden. En de bibliografie, alle boeken en tijdschriften waarin de Huissense gilden staan vermeld. Nu wel met een heel bijzondere foto.

De lente komt er eindelijk aan en we kunnen weer volop beginnen aan ons Gildenseizoen. Allereerst zullen we de gebeurtenissen van de afgelopen maanden in vogelvlucht laten passeren.

Gildenagenda

De activiteiten van 2013

Naast onze vaste Gildendagen zijn er ook weer diversen andere activiteiten. Sommige van deze activiteiten worden bezocht door een delegatie, en andere weer met de gehele Gilden.

26 mei	Kringdag "Rijk van Nijmegen de Betuwe" bij EMM in Ooij
02 juni	Umdracht
09 juni	Aanbestedingsvergadering
22 juni	Beleg en Ontzet
23 juni	Koningschieten
07 juli	Afrekeningsdag
07 juli	Uitgenodigd als gast bij schutterij Sint Johannes in Zeddam
30 juli	Huissensedag 2013. Verkoop kalender 2014
11 augustus	Laurentiusdag
25 augustus	Kerkwijding
01 september	Federatief concours Leuth, vriendenkring Leuth
08 september	60 jaar heropleving Sint Joris Budel
19 september	Vleiskeure Huissen
24 oktober	Groot bestuur
26 oktober	investituur Nobeles Orde Antwerpen
27 oktober	Najaars ledenvergadering
14 december	Huissen bij Kaarslicht

We gaan weer schieten op de vogels en klossen

Koningschieten op St. Jan

Op de derde zondag na Pasen komen de Gildebroeders bijeen om stemmen of ze dit jaar gaan schieten op de vogels en de klossen. De stemming was positief, de meerderheid was voor.

De schuttersknechten hebben de vlag in de gildenmast gehangen zodat iedereen kan zien dat de gilden weer gaan schieten op 23 juni. De tamboers deden samen met de Luitenant een ronde door de stad om dit mede te delen.

Tamboers, twee vendeliers en Luitenant na de rondgang door de stad.

Foto: Dodenherdenking

John Kradolfer 25 gildenbroeder

Vierde zijn jubileum tijdens Beloken Pasen

Eerste zondag na Pasen, Beloken Pasen is niet alleen een Katholieke feestdag maar ook de oprichtingsdag van het Sint Gangulphusgilde. Deze ontstond in 1536 uit een fusie van nog twee oudere Gilden, het Sint Antonius en het Sint Jorisgilde.

Na de Eucharistieviering en de vendelhuide bij het Gildenhuis voor de koningen en jubilaris volgde de traditionele broodmaaltijd. Jubilaris dit jaar was John Kradolfer, 25 jaar lid van het Sint Laurentiusgilde, en generaal van dit gilde. John heeft verschillende functies gehad bij het gilde, en heeft ook in het bestuur gezeten. John nogmaals gefeliciteerd en nog vele jaren bij het gilde.

ADVERTENTIE

KAPSALON
HENDRIKSEN
Van Wijkstraat 21
Huissen
TEL: 3250580

Kruisboog: Wintercompetitie en Tjebbe Kersten Beste Schutter

Voor de 15de keer!

Tjebbe Kersten

Hopelijk is de lente begonnen als u dit leest. Wij hebben inmiddels de wintercompetitie afgesloten. Dit jaar waren er 10 wedstrijden op doordeeweekse clubavonden.

Van de 6 verenigingen zijn we 5e geworden. Dat lijkt een slechte score, maar het is maar 2 punten minder dan de nummer 2. Van de 7 deelnemende schutters zijn er 3 in de prijzen gevallen. Onderstaand een overzicht van alle schutters.

Klasse Plaats Naam

Ere	3	Tjebbe Kersten	D	2	Berthie Stegeman
B	6	Ben Stegeman	D	8	Louis Jacobs
C	5	Theo van Dam	Instap	1	Henri Hermeling
C	6	Henk Iding			

De eerste NKB wedstrijden zijn inmiddels ook alweer geweest. De 1e wedstrijd was in Giesbeek. Daar wisten 3 schutters van St. Joris van de 4 deelnemende schutter zich in de prijzen te schieten. Henk Iding werd 1e in de D-klasse, Ben Stegeman werd 2e en Berthie Stegeman werd 3e in de opgelegde klasse.

De 2e wedstrijd was in Weert, hier waren de resultaten helaas een stuk minder. Alleen Henk Iding werd 2e in de D Klasse. De overige schutters vielen niet in de prijzen. Op de site van de Gelderse kruisboogbond kunt u onze resultaten volgen. (www.gkgbelderland.nl)

Tijdens de NKB koningen der koningen wist Tjebbe Kersten een goede serie van 50 schoten te schieten, zodat hij uiteindelijk 4e wist te worden van de 12 deelnemers. Iedere vereniging had zijn beste schutter afgevaardigd.

Op zondag 28 april is weer de wedstrijd om de beste schutter vershoten. Deze wedstrijd werd voor de 39e keer vershoten. Na 25 schoten werd duidelijk tussen wie de strijd dit keer zou gaan om de titel beste schutter. Tjebbe Kersten had op dat moment 8 punten voorsprong op Ben Stegeman en wist dit uiteindelijk uit te bouwen naar een voorsprong van 16 punten.

Voor de 10e keer op rij en voor de 15e keer in totaal ging de titel naar Tjebbe Kersten. Tijdens de prijsuitreiking bleek dat de overige schutters al met deze uitslag rekening hadden gehouden. Er was een tinnen beeldje gemaakt voor Tjebbe met de tekst 15x beste schutter. Nadien hebben we nog een gezellig avond gehad bij de chinees. Voor volgend jaar wordt gedacht aan een handicap voor Tjebbe Kersten, maar dat zal waarschijnlijk wel niet worden schieten op de achterkant van de kaart. Want tijdens de eerste oefenavond na de beste schutter schoot Tjebbe op deze manier nog 192 punten.

Uitslag Beste Schutter

1 Tjebbe Kersten	482	4 Henry Hermeling	444
2 Ben Stegeman	466	5 Henk Iding	426
3 Theo van Dam	450	6 Berthie Stegeman	420

Nieuwjaarsreceptie 2013

Een gezellige avond om het nieuwe jaar te vieren.

Ivan Matthijssen

Op zaterdag 5 januari heeft de Gilden Huissen haar traditionele nieuwjaarsreceptie gehouden. Een mooi moment om elkaar een gelukkig nieuwjaar te wensen en alle goeds voor 2013. Terug te kijken op 2012 en vooruit naar 2013 van ons Gildenjaar.

Na de officiële binnenkomst van de Koningen, Jeugdkoning en Koningin, hield voorzitter Frits van Brummelen zijn nieuwjaarstoespraak. Hierin memoreerde hij de vele mooie optrek-, en uitgaansdagen van onze gilden als ook de droevige momenten, waaronder het overlijden van onze gildenbroeder Jan Vermeulen. Tevens werd er vooruit gekeken naar het jaar 2013, een druk en mooi gildenjaar maar onder het devies van de gilden, "Broederschap, Trouw en Dienstbaarheid" zal dit slagen. Aansluitend werd gildenbroeder Theo Peek officieel geïnstalleerd als volwaardig lid van het Gangulphusgilde. Daarbij werd hem door de koning van het Gangulphusgilde de gildenspeld opgespeld en zette Theo zijn handtekening in het gildenboek.

Een klok telde af van 10 naar 1 en zo werd de vernieuwde website van de Gilden Huissen gepresenteerd. Webmaster Tjebbe Kersten gaf hiervoor de aanzet en de webmasters Jeff Lentjes en Jan Giesen toonde de vernieuwde site aan de Gildebroeders en zusters.

Een nieuw fris uiterlijk en opzet maakt de site voor een ieder toegankelijk. Kijk rond op deze site en lees het nieuws binnen de Gilden en kijk naar de vele foto's, maar lees ook over onze rijke geschiedenis.

Na het officiële gedeelte was er een gezellig samenzijn waar er weer vele plannen en ideeën voor het gildenjaar 2013 besproken werden.

ADVERTENTIE

De Buitenpoort

De sfeervolle locatie voor al uw feesten
en partijen

www.debuitenpoort.nl
tel. 06 2520 83 52

Paasvuur

Ondanks, of dankzij droogte groot vuur

ok dit jaar hebben we weer het Paasvuur ontstoken. Op de molenweide, als vanouds.

Even waren we bang dat de aanhoudende droogte roet in het eten zou gooien, maar gelukkig mocht het paarsvuur doorgaan. Sterker nog, mede door de droogte ontstond het grootste en volgens sommige mooiste vuur in jaren. De tijdelijke supermarkt die er staat was ook geen belemmering om die eerste paasdag de stapel in de brand te steken.

Jammer was wel dat het 'geluid' er niet was, daarvoor werd de uitleg van Jan Zweers niet gehoord. Wel kon het publiek genieten van alle zingende vendeliers en overige gildenbroeders, die uit volle borst het "Aan U O koning der Eeuwen" zongen.

ADVERTENTIE

de Huessensche Poort

Uw opticien,
voor zorg in zien.

www.polman-optiek.nl

Langestraat 64 6851 AS HUISSEN Tel. 026 - 3251974

Schuttersfeest in de kelder

Piet Demon over het schuttersfeest van de jaren '50

Hans Hoen

Piet Demon is geboren op 22 februari 1927 te Huissen aan de Bloemstraat. Hij was de jongste uit het gezin van 13 kinderen van Herman (Majje) en Pitje Demon-Roelofs. Momenteel heeft Piet nog één zuster, Nel, die 97 jaar is en in het verzorgingscentrum St. Jozef te Lent verblijft.

Piet zelf woont nu in een aanleunwoning aan de Helmichstraat te Huissen bij het verzorgingscentrum Sancta Maria. Op 6 mei 1952 is Piet getrouwd met Marie Kersten en is toen gaan wonen in een van de noodwoningen die in de Karstraat stonden vlakbij de kazemat in de bocht bij Neijenhuis. In 1958 is Piet met zijn vrouw Marie verhuisd naar de Langestraat en woonden naast Willy en Mies Derksen-v.d.Pas die daar een groentezaak hadden.

Piet is in de vijftiger jaren van de vorige eeuw lid geworden van het St. Laurentiusgilde. Twee broers van Piet waren toen al lid van de Huissense Gilden. Dat waren Wim en Harrie. Wim is generaal geweest bij de Gilden en Harrie was vendelier. Piet is altijd adjudant gebleven.

Piet kan zich nog wel herinneren dat hij heeft meegesloten om het koningschap van het St. Laurentiusgilde echter het is niet zover gekomen. Ook weet Piet nog wel dat ze op een maandag tijdens het beleg en ontzet een keer bij Jan van Cees Berendsen in de Langestraat in de kelder een feestje hebben gevierd. Het was een grote kelder en in de oorlog heeft die kelder nog dienst gedaan als schuilkelder.

Piet is niet zo lang lid gebleven van de Gilden, omdat hij het niet zo goed kon vinden met de toenmalige voorzitter Johan Timmermans. De tijd bij de Gilden was een mooie en gezellige periode die hij nooit zal vergeten.

Adjudanten St. Laurentiusgilde rond 1950. v.l.n.r.: Cup Wouters-Piet Demon-Geert Sluiter en Theo Janssen

*Adjudanten St. Laurentiusgilde
rond 1950 v.l.n.r.: Cup Wouters-
Piet Demon-Geert Sluiter en
Theo Janssen*

*1951 Beleg en Ontzet op de
Markt met o.a koning Jan
Lippmann & generaal Wim
Demon*

*Voormalig woonhuis in de Langestraat
van Jan van Cees Berendsen. Rechts
onder het luikje van de kelder*

Huissense stadskerk bestaat 700 jaar

Kerk een jaar ouder dan de stad zelf

Dr. Emile Smit

Niet alleen voor de stad, ook voor de kerk is het feest en zelfs een jaar eerder. Uit historisch onderzoek blijkt, dat de stad Huissen gebouwd werd tussen 1310 en 1320. Daar hoorde behalve stadsrechten ook een nieuwe kerk bij. Deze werd in 1313 het eerst vermeld.

Kerk omstreeks 1910

De Over-Betuwe werd rond het jaar 750 gekerstend door missionarissen onder leiding van Werenfried. In deze periode moet ook Huissen – dat in die tijd nog Huasenheim heette – christelijk zijn geworden. Daar zal toen of iets later een houten kerkje zijn verzezen en dat houten gebouw zal net als elders ook wel rond 1000 door een stenen kerkje zijn opgevolgd. Weten doen we dat niet precies, want alleen de plaats is bekend door het voorkomen van het toponiem “Oude Kerkhof” op de kaart van 1586. Deze plaats was achter de Gouden Engel gelegen en dat was op zich niet wonderlijk, want daar lag van 700 tot 1300 de belangrijkste bewoningskern van Huissen.

In de dertiende eeuw veranderden er twee dingen:

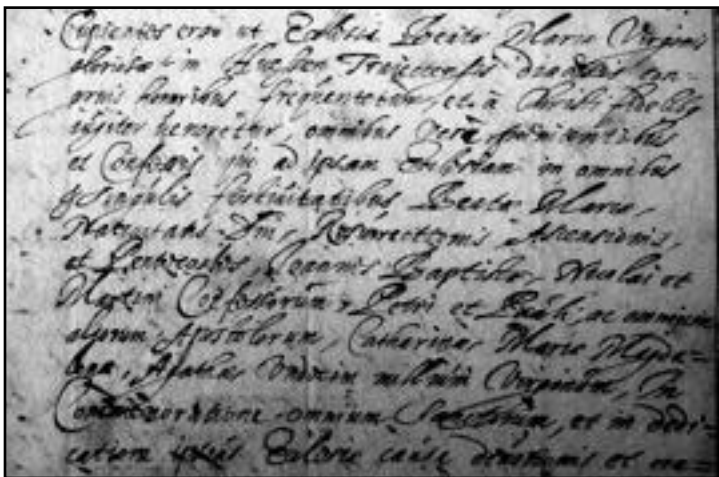
1. De graven van Kleef gingen tol heffen op de Rijn. Daarvoor werd een tolhuis gebouwd op de plaats, waar later de Markt zou komen. De Rijn stroomde daar namelijk vlak langs.
2. Door doorbraken werd het bewoningsgebied van het oudste Huissen steeds meer bedreigd. In de twaalfde en dertiende eeuw braken hier de dijken meermalen door en de Bloemen in deze omgeving zijn daaraan de herinnering.

Graaf Dirk IX van Kleef (1310-1347) wilde rond zijn tol een versterkte stad vestigen en de wens daartoe kwam vermoedelijk de door water bedreigde Huissenaren uitstekend uit. De nieuwe stad werd gebouwd met de tol als centrum. Twee bijna haaks op elkaar staande straten (de huidige Langestraat en Vierakkerstraat) vormden de basis.

In het open terrein tussen de twee nieuwe straten was er ruimte voor een nieuwe kerk. Zoveel ruimte zelfs, dat de nieuw gebouwde kerk met het koor naar het oosten gericht kon worden, officieel noemt men dat “georiënteerd zijn”. Dat ze daardoor schuin op de plattegrond van de stad kwam te staan, maakte de vrome bouwers niets uit. Er werd een mooi gebouw gezet in de destijds in zwang zijnde gotische stijl. De kerk was in elk geval gereed in 1313. Dat weten we uit een aflatbrief die in dat jaar

werd uitgevaardigd. Clemens V was de regerende paus en hij had wegens zijn vriendschap met de Franse koning zijn zetel gekozen in Avignon en niet in Rome. Kardinalen die met hem in Avignon zetelden, vaardigden de bul voor de Huissense kerk uit. Daarin is sprake van de Ecclesia Beatae Mariae Virginis gloriosae in Huessen Traiectensis diocesis ofwel in het Nederland De kerk van

Aflaat 1313

de heilige glorierijke Maagd Maria in Huessen in het bisdom Utrecht. De oorkonde is ons overgeleverd in een zeventiende-eeuws afschrift, maar er kan aan de echtheid geen twijfel zijn, omdat er meer vergelijkbare aflaatbrieven uit die tijd bekend zijn

Het verdienen van een aflaat was in de ogen van de vrome middeleeuwen belangrijk. Men kon er de duur van het verblijf in het vagevuur na het overlijden mee bekorten. Het bezoeken van de Huissense kerk, met name op hoogtijdagen bood zo'n aflaat. Dat trok natuurlijk meer gelovigen naar Huissen en dat was dan weer gunstig voor de financiële toestand van de parochie. In 1336 wordt de Huissense kerk al als heel rijk aangeduid.

Of de kerktoeren al in 1313 gereed was, weten we niet. Hij werd in elk geval in de veertiende eeuw gebouwd. Het kerkgebouw werd in de vijftiende eeuw nog wat uitgebreid en daarna hield het tot 1933 vrijwel dezelfde vorm. In 1933-1934 vond een enorme verbouwing plaats, waarbij de kerk werd vergroot. Daarvoor sneuvelde een belangrijk deel van het middeleeuwse gewelf om te worden vervangen door een houten kap. Toen in de nacht van 13 op 14 mei 1943 de kerk werd getroffen door brandbommen, brandde zij dan ook als een fakkel. De Huissense kerk werd volledig in de as gelegd en vele kunstwerken gingen daarbij verloren. De toren bleef behouden, maar deze werd op 12 oktober 1944 door de Duitsers opgeblazen.

Op dezelfde plaats en grotendeels op oude fundamenteën verrees in 1950-1951 een nieuwe kerk, waar in 1962 een nieuwe toren aan werd toegevoegd. Het was in die dagen een heel groot kerkgebouw met 1100 plaatsen. In de loop van de jaren kreeg dit gebouw ook weer veel mooie kunstwerken, te beginnen met de uit 1656 daterende preekstoel, die in 1934 niet was herplaatst en dus het bombardement overleefde.

Bijzonder is het, dat de kerk nu 700 jaar bestaat. De reformatie heeft bijna alle kerken in het bisdom Utrecht doen overgaan naar de protestanten. Voor Huissen gold dat niet, omdat het als Kleefse stad geloofsvrijheid hield. Zeven eeuwen lang is het katholieke geloof hier beleden. De ontkerkelijking is heden ten dage de nieuwe bedreiging voor het voortbestaan. Binnenkort zal de Huissense stadskerk nog de enige volledig functionele parochiekerk in Lingewaard zijn. Het is tijd voor een feestje, maar niet voor een uitbundig feest!

Huissen - Gezicht op het Hoogaltaar in de O.L. Vrouwe Kerk

1935 na verbouwing

26 mei, een gedenkwaardige dag, het beleg van Huissen

De dag dat Karel van Gelre aanviel

Louis Muller

Elk jaar herdenken de Gilden, met tegenwoordig steeds meer Huissenaren, het Beleg en Ontzet van Huissen. Deze belegering van Huissen vond plaats in het jaar 1502, waardoor de herdenking zelf al een geschiedenis op zich is.

De aanleiding voor de belegering was de al lang voortdurende strijd tussen het Hertogdom Gelre en het Hertogdom Kleve. Deze strijd bestond uit korte oorlogen, overvallen enzovoort gedurende de 200 jaar voorafgaande aan de belegering van Huissen. Door ingrijpen van de Franse koning werd in 1498 vrede gesloten voor 3 jaar. In het Kleefse Land, waartoe Huissen behoorde, geloofde men niet dat na 3 jaar vrede, de strijd opnieuw nog zou oplaaien. Men leefde er in het geloof dat de vrede nog wel zou duren.

Helaas het mocht niet zo zijn, want voor de Hertog van Gelre, was Huissen nog steeds een doorn in het oog. Vlak onder de Gelderse hoofdstad Arnhem lag het versterkte, Kleefse Huissen. Een stad die ook nog eens tol mocht heffen op al het voorbij komende scheepvaartverkeer op de Rijn. Om Huissen in te nemen had Karel van Gelre een leger nodig, en toen Karel van Gelre met de opbouw van dit leger begon, werd dit toch door Kleefse zijde opgemerkt. Karel van Gelre wist de ongerustheid van Kleefse zijde te sussen door bij hoog en laag te beweren dat hij geen kwaad in de zin had, tevens wees hij de Kleefsen op een wet die hij afgekondigd had. Deze verordening was overal in Gelre bekendgemaakt. De inhoud van deze verordening was als volgt: Elke Gelderse die iemand uit het Kleefse land wat zou aandoen of beschadigen, zou zwaar worden gestraft. Voorgaande nam enigszins de bezorgdheid bij de Kleefse bestuurders weg, hetgeen onterecht zou blijken.

In het voorjaar van 1502 vond Karel van Gelre dat zijn troepen op sterkte waren en probeerde hij met een bliksemactie Huissen te veroveren. Zijn leger probeerde door de openstaande stadspoorten Huissen in te trekken. De Huissenaren hadden gelukkig zijn leger aan zien komen en haastig de stadspoorten gesloten. Karel van Gelre kon niets anders doen dan verder te trekken met zijn leger. Op vragen over zijn actie ontkende Karel nogmaals dat hij kwaad in zin had en beweerde dat hij op weg was om Jacob van Batenburg af te straffen. Jacob was een familielid die woonde op Schloss Anholt* en niet voldaan zou hebben aan zijn verplichtingen. Na een plundertocht door het Kleefse land, keerde Karel van Gelre terug naar zijn eerste doel, het Kleefse Huissen. Hier kwam hij aan met zijn leger op 26 mei 1502. Net als de eerste keer lukte het niet om Huissen bij verrassing in te nemen. De stad Huissen was weer afgesloten en intussen extra voorzien van voedsel en soldaten. Voor Karel van Gelre bleef niets anders over dan om maar tot belegering van Huissen over te gaan, waarover later meer.

26 mei is dus de dag dat de belegering van Huissen begon en eigenlijk het begin van het Beleg en Ontzet van Huissen.

* Schloss Anholt is de gelijknamige z.g. Waterburcht vlak over de huidige Duitse grens.

Karel van Gelre is met zijn leger waarschijnlijk nooit zover gekomen.

Gelderse Volksalmanak 1836

“Worden hare feesten sedert met zoveel gejuig gevierd.”

Jan Wannet

Een tijdje geleden ontving ik een email van mevr. Hanny Hamers-Heessen, Barbaradeken Sint Barbaragilde uit Ravenstein. Daarin vertelde ze dat ze van een gildezuster uit Valkenswaard het boekje Gelderse Volksalmanak uit 1836 had aangetroffen, met daarin een interessant artikel over de schutterijfeesten in Huissen. En als wij interesse hadden konden we hierop reageren.

Uiteraard hebben we gelijk gereageerd, en na een leuk goed gesprek werden de adressen uitgewisseld. Enkele dagen later werd het boekje bezorgd door de post. Een klein boekje, een almanak met allerlei wetenswaardigheden over Gelderland. Ook weer een interessant verhaal over de viering van het beleg en ontzet in 1836.

Enkele citaten:

“Het stedeken Huissen, iets hooger dan Arnhem, in de Overbetuwe gelegen, draagt nog menige aardige bijzonderheid binnen zijnen thans beperkte omkring. Eertijds was het eigendom der Kleefsche hertogen en graven en nog in laatste tijden een gedeelte van het koninkrijk Pruissen. Thans tot Gelderland gevoegd, bewaart het nog een bijzonderheid, welke als eene herinnering vroege geschiedenis jaarlijks aldaar vernieuwd wordt, het schuttersfeest, en niet gelijk op andere

plaatsen slechts het schijfschieten maar eene zinnebeeldende vertoning welke duidelijk op een oudere merkwaardige gebeurtenis wijst. Op een der dagen schaat de schutterij in tweeën gesplitst zich op ene weg die door het weiland naar den Rijn voert. Hier geraken deze partijen met elkander slaags. Maar ten bewijze dat de vurigheid der gemoederen meer in schijn dan in der daad hevig is moet de partij die van den stad komt altijd als overwinnaar terugkeren, hetwelk tegelijkertijd niet onaardig te kennen geeft dat de Huissenaren eenmaal over een drom vijanden heeft gezegevierd. Ten teeken hoeveel de overwinning gekost heeft nemen sommige strijders door zich met rode verf te bestrijken een bloedig voorkomen aan. De tweede plechtigheid is te weten eene vischvangst welke in een oude strang met netten wordt gevangen.

De schutterij munt bijzonder uit door hare vaandels en dezelve dragers, die met ongemeene vaardigheid bij elke plegtige gelegenheid, als tot een eerbewijs, met hunne veldteekenen weten te zwenken.

Verder is er de schildtrots, welke op den borst van den koning hangt en samengesteld is uit eene menigte kleine schilden door ieder opvolgende koning sedert eeuwen.”

Wat bijzonder is, is de beschrijving van een voor ons onbekend schild. Verder onderzoek naar dit schild zal zeker gebeuren.

“En eindelijk het merkwaardigste, eene zilveren plaat, het eigendom van de RK kerk aldaar, waarvan men zegt, dat zij eenmaal ten geschenke gegeven werd door een hertog, bij het kloekmoedig gedrag van Huissens ingezetenen en welke plaat eene maagd vertoont met een lauwerkrans in hare hand en eene wan aan hare voeten, waarover hark en dorschvlegel kruislings gelegen zijn”.

Ook leuk is beschreven dat er twee schutterijen meededen, de oude en jonge.

De beide gilden waren nog niet gefuseerd, dat gebeurde pas in 1889, maar de eerste samenwerkingsverbanden waren er al.

“Misschien zijn beide schutterijen, de oude en de nieuwe (), juist om deze tijd aldaar bevestigd, en worden hare feesten sedert met zoveel gejuig gevierd.*

() De ene trekt op St. Peter en Paul, de andere op St. Jan uit, de leemschutten, de knapen, hadden oudtijds hunnen eigenen dag, want ook zij behoorden weleer tot de verdedigers van de stad.*

Het oude gilde trok op 29 juni altijd op, de dag van Petrus en Paulus, het jonge gilde trok op 24 juni, Sint Jan. Deze data worden nu nog steeds gebruikt voor de viering van het beleg en ontzet.

Als je de almanak doorbladerd, kom je nog leuke wetenswaardigheden tegen, bijvoorbeeld, het openbaar vervoer per koets.

Op 31 december 1822 woonden er in Huissen 2436 mensen.

Er staat zelfs nog beschreven hoeveel geboren, gehuwd en overleden, zo kwam men op 31 december 1832 op een aantal inwoners van 2676.

Een mooie en interessante aanwinst voor ons Gildenarchief.

ADVERTENTIE

HUIDVERZORGINGSSALON

LBEL E

VIERAKKERSTRAAT 6 - 6851 BE HUISSSEN - TEL. (026) 325 09 68

Antoon Lippmann

Generaal van het Huissense Gilde: 1965 – 1977

Cis Lippmann-Rouw

Enige tijd geleden heeft Hans Hoen mij gevraagd of ik een stukje voor de Gildekroniek wilde schrijven over de tijd dat mijn overleden man Antoon Lippmann Generaal was van het Huissense gilde. Hij is dat geweest van 1964 tot 1977 met een enkele onderbreking.

Toon Lippmann 25 jaar secretaris federatie

Zelf ben ik opgegroeid met een vader die zolang als ik mij kan heugen bij het Gendtse Gilde was. Vooral na de oorlog heeft hij zich intens bezig gehouden met een nieuwe start van het Gilde in Gendt. Veel speelde zich toen af bij ons in huis, met de nodige bezoeken van dhr. Herculijns uit Oosterbeek, een bevlogen historicus en bestuurslid van de landelijke federatie. Mijn vader is jarenlang secretaris geweest van het St. Sebastianusgilde in Gendt. Ook was hij bestuurslid van de Gelderse Federatie van Schuttersgilden. Mijn schoonvader, Toon Lippmann, was daar secretaris van. Dat twee mensen met zo'n gildeliefde, zoals Antoon en ik, elkaar tegen kwamen, was niet helemaal toeval.

Toen wij eenmaal getrouwd waren, kwam ik er achter dat het Huissense gilde een rijker historisch verleden heeft dan het Gendtse. Vooral het feit dat ieder lid een functie heeft in het gilde, bijvoorbeeld Generaal zoals mijn man, vond ik apart. Het mooie is ook dat de Huissense gilden (Gangulphus en Laurentius) samen een Sacramentsgilde zijn. Dat is vrij uniek. Vooral dat Generaal-zijn binnen het gilde was voor mij iets heel bijzonders. In 1964 voelde mijn schoonvader dat hij die functie niet langer meer kon vervullen. Hij heeft toen aan Antoon gevraagd of hij het Generaalschap van hem wilde overnemen, evenals het secretarisschap van de Gelderse Federatie. Voor beide functies is hij toen gekozen. Tot aan zijn dood in 1977 is hij dat ook gebleven.

Ik heb het feit dat Antoon Generaal was als iets zeer eervols ervaren. Vooral om met de Umdracht als Generaal de processie te openen bezorgde mij altijd een brok in de keel. Dat Geert Brons als beste vriend van Antoon een jaar na het overlijden van Antoon die functie is gaan vervullen, zal Antoon zeker heel veel hebben gedaan. Ook Geert Brons heeft deze functie 29 jaar met hart en ziel vervuld. Naar mijn idee heeft het gilde in Jan Wannet een waardige en bevlogen opvolger gekregen.

Huissen, 22 oktober 2011

Generaal Antoon Lippmann

Sint Martinus van Tours

Martinus en zijn mantel

Sjoerd Wannet

Sint Martinus van Tours, ook wel bekend als sint Maarten, is een zeer beroemd en bekend heilige. In Nederland is er een feestdag aan hem gewijd, er is een eiland naar hem vernoemd en in Frankrijk zijn er 485 dorpen naar hem vernoemd. In het gildewezen kennen wij Sint Maarten echter van het Sint Maarten gilde uit Epe.

Martinus werd in 316 geboren in de Romeinse provincie Pannonië, een deel van het hedendaagse Hongarije. Zijn vader was officier in het Romeinse leger en Martinus was voorbestemd om die weg ook te volgen.

Toen Martinus acht jaar oud was, in 324, vond een grote veldslag plaats bij Adrianopel tussen Augusti Constantijn de Grote en Augusti Licinius. Augusti Licinius kwam hierbij om het leven en Constantijn de Grote werd alleenheerser en keizer van het Romeinse rijk.

Constantijn de Grote was zelf een Christen en stopte met de vervolging van de Christen in het Romeinse rijk. Onder Constantijn de Grote bloeide het Christendom als nooit te voren. Constantijn de Grote liet zich zelf op zijn sterfbed dopen en schonk de grond waar tegenwoordig Vaticaanstad ligt aan de bisschop van Rome.

Martinus werd in de tussentijd streng opgevoed door zijn vader en nam op zijn 11de al dienst in het Romeinse leger. Zijn ouders waren aanhangers van de Romeinse goden en vonden het Christendom een nieuwerwetse modegril waar je absoluut niet aan mee moest doen. Op zijn 15de werd Martinus overgeplaatst naar Gallië, het huidige Frankrijk.

Verlost van zijn ouderlijke omgeving en vooral het strenge toezicht van zijn vader begon Martinus interesse te tonen in het Christendom. Hij verloor zijn geloof in de oude Romeinse goden en was op zoek naar iets anders.

Dat veranderde op een koude winterdag. Op die dag was Martinus op weg naar Amiens. Bij het naderen van de stadspoort kwam Martinus in aanraking met een bedelaar. Die arme man was geheel naakt en verkleumd en smeekte Martinus om een aalmoes. Martinus had echter geen geld bij zich.

Medelijden hebbend met de bedelaar sneed Martinus zijn mantel in tweeën en gaf de helft aan de bedelaar.

Die avond verscheen Jezus in een droom aan Martinus. Jezus sprak de volgende woorden: Martinus, je hebt Mij met je mantel bekleed. Vervuld van deze woorden verliet Martinus het Romeinse leger en liet hij zich dopen. Dit zorgde voor een definitieve breuk van Martinus met zijn ouders.

Na zijn bekering ging Martinus als kluizenaar leven en trok heel Gallië door. Martinus was al snel een bekendheid in Gallië, er werd zelfs gefluisterd dat Martinus duivels kon uitdrijven. Door zijn bekendheid kon Martinus nergens tot rust komen en contact zoeken met God.

De roem van Martinus bleef stijgen in Gallië. Vele verhalen gingen rond over Martinus. Zo zou hij een jongentje tot leven hebben gewekt, een melaatse hebben genezen door een simpele kus en de heidense goden getart hebben. Dat laatste verhaal gaat als volgt;

Martinus kwam op een dag bij een Heidense tempel en begon de tempel te vernietigen. Vervolgens wou hij ook de heilige pijnboom omhakken. De aanwezige heidenen sloten een deal met Martinus. Martinus zou onder de boom gelegd worden en de heidenen zouden de boom omhakken. Als Christus echt bestond dan zou hij Martinus redden. Martinus werd geboeid onder de boom gelegd en de heidenen begonnen de boom om te hakken. Als door een wonder viel de boom niet op Martinus maar verpletterende de heidenen.

Omdat Martinus nergens met rust werd gelaten keerde hij Gallië de rug toe en werd kluizenaar op het eiland Gallinara. Al snel ontdekte de Galliërs dat Martinus nog leefde en een kluizenaar was op dat eiland. Zo werd Martinus, zeer tegen zijn zin in, in 372 verkozen tot bisschop van Tours. Martinus zelf vond dat hij het bisschop ambt niet waardig was en verstopte zich in een ganzen hok. Toen de bevolking Martinus ging zoeken gingen de ganzen echter als gekke tekeer en werd Martinus gevonden zodat hij alsnog tot bisschop benoemd kon worden.

Als bisschop weigerde Martinus in het bisschoppelijk paleis te wonen maar blijf hij bij zijn belofte van armoede. Zijn grootste daad was het stichten van het klooster bij Poitiers, een klooster dat in de vroege middeleeuwen een zeer belangrijke rol ging spelen.

Op 397 stief Martinus na een kort ziektebed, hij was toen 81 jaar oud. Martinus is begraven in de kathedraal te Tours. Zijn botten werden als relikwieën verkocht, o.a. aan de dom te Utrecht. Kort na zijn overlijden verscheen al zijn eerste vitae opgetekend door Sulpicius Serverus, wat een gigantisch bijdrage leverde aan zijn populariteit. Martinus is ook de eerste heilige die geen martel dood stierf.

Tot op de dag van vandaag is Sint Martinus van Tours een zeer populaire heilige die grote bekendheid geniet.

Bibliografie Huissense Gilden

“Met vliegend vaandel en slaande trom”

Jan Wannet

Regelmatig kom je boeken of oude tijdschriften tegen waar verhalen of gebeurtenissen van en over de Huissense gilden in staan. Verschillende boeken zijn ook in het bezit van het Gildenarchief en voor studie te raadplegen. Of zomaar om te lezen om meer te weten te komen van de rijke historie der gilden. Vanaf nu zullen we met regelmaat een boek toelichten en vertellen hierover.

We beginnen met het boek “Met vliegend vaandel en slaande trom”, door Alfons Ising. Een boek over het ontstaan en ontwikkelingen van schuttersgilden in Brabant en Limburg, en werd gepubliceerd in 1986. Nu zul je denken, maar wij komen toch uit Gelderland? Ja, klopt, maar er zijn veel overeenkomsten met de Brabantse Gilden en de Huissense Gilden.

Bij het lezen van dit boek werd mijn interesse voor het Gildewezen steeds meer gewekt. Er meer van willen weten, waarom zijn er Gilden en schutterijen en wat is het verschil? De afgelopen jaren ben ik wel tot de conclusie gekomen dat er weinig verschil is, we zijn allen een grote broederschap, maar ieder met zijn eigen gebruiken en tradities. En dat maakt het gilde en schutterswezen zo mooi. De grote verscheidenheid van gebruiken, tradities en folklore. In het boek wordt een algemeen historisch overzicht gegeven over het ontstaan en ontwikkeling van schuttersgilden. Van Beeldenstorm tot Franse revolutie, een roerige tijd.

Hoofdstukken als : “kunstmatige folklore of levende traditie?” Als Huissense gilden staan we daar wel in vermeld. Zij het minimaal, maar er staat ook een bijzondere foto in. Zo staat er een verhaal in over het 555 jarig bestaan van het Sint Sebastiaansgilde.

“Op 25 augustus 1985 werd er een gildenfeest georganiseerd door het Sint Sebastiaansgilde uit Werchter vanwege hun 555 jarig bestaan.

De opzet van het Gildfeest volgde in grote lijnen de reglementen en gewoonten van de Gildenraad uit Brabant. Er deden 28 gilden mee volgens de lijst en op nummer 28 Sint Gangulphus en Laurentius uit Huissen (Gelderland). Zo gaf de onverwachte komst van het Gelderse Gilde uit Huissen geen enkel probleem. Hartelijk welkom, schuif maar aan in de rij voor de optocht”.

De koning op deze foto op de volgende pagina verving de werkelijke koning, als raadsheer was hij daarvoor aangewezen. Koning van het Laurentiusgilde was toen Geert van Dalen.

Links, adjudant Karel Kempkes, midden koning Sint Laurentius Jan Wannet(!), en rechts Bert Bouwmeister.

ADVERTENTIE

d'oude bloemensmidse

**Uw bloemist voor al uw
bloemsierwerk zoals:**

Bloemen- en plantenarrangementen
voor jubilea etc.

Bruids-, Droog- en Rouwarrangementen

Dus voor iedere denkbare gelegenheid.

Bel of loop vrijblijvend langs bij:

*d'oude
bloemensmidse*

Langestraat 60

Huissen

Tel. 026 3257171

Fax 026 3258181

Tot ziens bij uw allround bloemist

De Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden

En de orde van de Heilige Sebastianus in Europa.

Wim Sanders

De Gelderse schuttersfederatie St. Hubertus heeft sinds enkele jaren een aantal leden die zijn aangesloten bij de orde van de Heilige Sebastianus van Europa. Misschien heeft u er eens iets over opgevangen in een vergadering of bij een treffen in het Gelderse. Welnu, het leek mij een mooie gelegenheid om u eens nader kennis te laten maken met dit fenomeen binnen de Gelderse schutterijen en gilden. Waar komt het nu precies vandaan en wat is de bedoeling van deze benoeming in deze orde. Om u een compleet beeld te geven wil ik u eerst wat vertellen over de Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden. (EGS).

De Gelderse schuttersfederatie St. Hubertus, is aangesloten bij de EGS.

Per 50 aangesloten verenigingen bij een federatie mag er een bestuurslid van de federatie deel uitmaken van de vergadering bij de EGS. De federatie is dus bij elke vergadering vertegenwoordigd met 2 personen. Deze 2 personen maken tevens ook deel uit van de vergadering met het z.g. "IFO", het inter-federatieve overleg tussen Limburg, Brabant en Gelderland.

vertegenwoordigers van federaties van Gilden uit Nederland, België en Duitsland een werkgroep gevormd om te komen tot de oprichting van een Bond van Historische Schuttersverenigingen. Al snel daarna werd deze werkgroep omgevormd tot "Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden".

De EGS heeft als organisatie in Europa een lange geschiedenis. In 1955 al, werd door

In 1975 vond in Aken het eerste Europees koningschieten plaats. Steeds meer landen sloten zich aan. Op de dag van vandaag zijn ruim 1 miljoen schutters en hun gezinnen in ongeveer 2.800 broederschappen, gilden, schutterijen en verenigingen in de EGS verenigd.

Schutters en gildebroeders en zusters uit Zweden, Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, Liechtenstein, Italië, Polen, Tsjechië en Kroatië vinden in de EGS hun Europese thuisbasis.

Twee maal per jaar wordt er een vergadering gehouden voor alle leden. De "voor" en "najaars" ledenvergaderingen vinden bij toerbeurten plaats in diverse steden van geheel Europa.\

Deze grote Europese Schuttersorganisatie zet zich in voor een verenigd, Christelijk Europa met als devies: "PRO DEO – PRO EUROPAE CHRISTIANAE UNITATE – PRO VITA" (voor God – voor een verenigd, Christelijk Europa – voor het leven). Zich bewust van de geschiedenis van de verschillende deelnemende groeperingen kiezen de schutters en gilden in Europa voor een gezamenlijke weg naar het gemeenschappelijke doel. Door begrip te hebben voor elkaar en oog te hebben voor de

*De voorzitter van de EGS
Charles-Louis Prinz von
Merode*

onderlinge verschillen in ontwikkeling tussen de veelkleurige tradities van de leden wordt ook een goede band tussen de Europese volkeren verwezenlijkt.

Het gebroederlijk samen optrekken versterkt de Europese eenheid en bevordert het vreedzaam samenleven in Europa. De EGS organiseert elke 3 jaar het Europees Koningschieten. Om de drie jaar wordt er een Europees Schutterstreffen georganiseerd waaraan alle bonden deelnemen.

Bij dit feest gaat het, naast de strijd om de Europese koningstitel, ook om de persoonlijke ontmoeting van alle Europese schutters. Wedstrijden in het schieten, het trommelen, het vendelen enzovoorts versterken de onderlinge Europese banden en vriendschappen. Ook het samenkomen van de jeugdleden wordt in de EGS bevorderd. Elkaar leren kennen, iets van een ander leren en samen plezier maken staan bij deze grote Europese beweging centraal. Daardoor kunnen de schutters de historische verschillen in ontwikkeling van het Europees

schutterswezen leren kennen en begrip leren opbrengen voor de specifieke kenmerken van alle landen. In 2015 is Peine in de BRD het toneel van de “strijdlust” en in 2018 is de beurt gevallen aan de gemeente Leuldal in Limburg.

Naast de EGS, maar daar nauw mee verbonden, is de ridderorde van de heilige Sebastiaan in Europa actief. Deze ridderorde wil de band van de schutters met de kerk versterken en bevorderen. Dit doel komt tot uitdrukking in de zinspreuk: VOOR GOD – VOOR EEN VERENIGD, CHRISTELIJK EUROPA – VOOR HET LEVEN. De leden verplichten zich in het bijzonder door hun voorbeeldige levenshouding en ze zetten zich persoonlijk in voor kerk en samenleving. Het Presidium van de EGS vormt ook het Kapittel van de Orde en geeft daarmee zowel leiding aan de Orde als aan de EGS. Hiermee is een belangrijke schakel gezet tussen deze beide organisaties. Enerzijds voor het schutterswezen en anderzijds voor het welzijn van de mensen in Europa.

Binnen de EGS is een eigen sociaal netwerk actief dat – gekoppeld aan elk Europees Schutterstreffen – sociale projecten ondersteunt. Voor het eerst werd bij het Europees Schutterstreffen in Krakau (P) een kinderdorp van de Poolse Broeder Albert stichting ondersteund. Bij het Europees Schutterstreffen in Garrel in 2000 heeft het sociaal werk van de EGS een project van de gemeente, de parochie en de broederschap in Garrel ondersteund. “Hulp voor de kinderen in Luck”. Luck is een stad in de Oekraïne in de omgeving van Tsjernobyl. De gevolgen van de reactorcatastrofe zijn hier nog altijd merkbaar.

Kinderen, die door hun ouders in Luck worden ondergebracht, kunnen daar in een weeshuis onderdak vinden. De gaarkeuken moeten worden uitgebreid en een apotheek, die kosteloos medicamenten verstrekt om noodzakelijke medicijnen toch te kunnen geven, moet voor een dreigende ondergang worden gered. Bij het Europees Schutterstreffen in Kinrooi in 2009 kon een aantal projecten worden ondersteund. Het waren akkerbouwproject Kestepardo in El Carmen Peru, een hulptransport voor de inrichting van een dispensarium in Conan Roemenie en de Salvatoriaanse hulpactie voor een waterput in Kenia.

Toen in 2011 het wereld record vendelzwaaien werd georganiseerd in Nieuw Dijk leek dit het moment voor het bestuur van de Gelderse Schuttersfederatie om de banden met de ridderorde van de heilige Sebastiaan in Europa weer aan te halen. Sinds lange tijd hadden we in Gelderland geen benoemingen meer gehad in deze orde en waren louter en alleen de bestuursleden van de federatie, welke in het bestuur zaten van de EGS, benoemd in deze orde. In Nieuw Dijk was er een prima gelegenheid om maar liefst 11 nieuwe leden te installeren in deze orde. Een mix uit alle kringen van de federatie, en verder uit alle geledingen, moeten deze orde ook in Gelderland weer leven inblazen.

De Gelderse leden in de orde van St. Sebastianus hebben zich het doel gezet om elk jaar, buiten hun Europese bijdrage om, zich in te willen zetten voor een goed doel binnen Gelderland. Dit doen zij door bij de Gelderse schuttersdag, -de federatieve schuttersdag-, een goed doel te ondersteunen in het dorp waar het evenement wordt gehouden.

De organiserende vereniging mag dan bepalen welk doel dit wordt in hun dorp. Middels de vraag of de schuttersleden allemaal een bijdrage willen doen wordt zo een geldbedrag bijeen gehaald en geschonken door de organisatie aan dit doel. Afgelopen jaar werd door de schutterij Onderling Genoegen uit Duiven gekozen voor de voedselbank van Arnhem.

Op de najaarsledenvergadering werd er toen een bedrag aan deze organisatie overhandigd. Dit jaar is het de beurt aan de schutterij De Vriendenkring uit Leuth om te bepalen waar het opgehaalde bedrag aan besteed mag worden.

Gildebroeders en zusters, soms klinkt het als een “ver van mijn bed show” dat Europese schuttersgebeuren, maar toch zien we in de Orde van de heilige Sebastianus dat we Europa een stuk dichterbij kunnen halen en laten we zien dat we allemaal in geheel Europa hetzelfde doel nastreven; Broederschap, Trouw en Dienstbaarheid.

*De Beschermeer van
de EGS Karl Habsburg-
Lothringen*

ADVERTENTIE

Groente en fruit speciaalzaak

HERMSEN

Vierakkerstraat 45 Huissen tel. 026-3256050

Het St. Gangulphusgilde is ontstaan uit een fusie (in 1536) van het St. Antoniusgilde en het St. Jorisgilde (daterend uit 1411)

"In den jaere ons Heeren duysent vijfhondert ses und dertich heeft die Eerendtfeste und Vromen Joncker Elbert van, Pallandt Erfmarschalk, onseren drost en amptsman in stadt und van wegen ons genedigen lieven Heeren, mit toedoen Richter Burgemeijster Schepenen en Raidt en die gemeine Burgeren en Burgers kinderen van Huessen, van die twee schutterije ende broederschappen nementlich sancti Anthonius ende Georgius, om meerder liefde, vrundtschap en eendracht to halten, een schutterij ende broederschap gemeackt geheyten Sanctus Gangulphus Schutterije und Broederschap."

Aldus het relaas uit het fusie verdrag

Het St. Laurentiusgilde werd in 1661 opgericht als "jonggesellen schutten compagnie" met consent van de landsheer, keurvorst Friedrich Wilhelm von Brandenburg, wegens verleende krijgsdiensten. In het oude Gildenboek staat vermeld:

"De broederschap der jong gezellen is opgericht in het jaar 1661 onder de regering van de Doorluchligsten Keurvorst von Brandenburg Hertog Cleef Glorieuzer Gedagtenis"

Sinds 1986 zijn beide Gilden koninklijk onderscheiden

© Gilden Huissen, 2013
Alle rechten voorbehouden

